

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

§ 183

Vuoden 2024 toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohdat (kehittämiskokousasia)

TRE:832/02.02.01/2023

Valmistelija / lisätiedot:

Reija Linnamaa, Jukka Männikkö

Valmistelijan yhteystiedot

Strategiajohtaja Reija Linnamaa, puh. 040 572 9610 ja talousjohtaja Jukka Männikkö, puh. 050 576 7539, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Kaupunginlakimies Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Mikko Nurminen, Johtaja

Päätösehdotus

Vuoden 2024 talousarvion toiminnan tavoitteiden valmistelua jatketaan toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohdat -aineiston pohjalta.

Talousarviovalmistelussa tavoitteena on vähintään nollatulos ja valmistelussa pidättäydytään käyttömenoja lisäävistä toiminnoista tai toimintojen laajentamisista.

Investointeja jaksotetaan pidemmälle aikajaksolle ja investointitasoa käsitellään kehyspäätöksen lisäksi kaupunginhallituksen investointiseminaarissa 14.8.2023.

Kokouskäsitely

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden strategiajohtaja Reija Linnamaalle, talousjohtaja Jukka Männikölle, johtaja Teppo Rantaselle, johtaja Lauri Savisaarelle sekä liiketoiminta- ja rahoitusjohtaja Arto Vuojolaiselle. He olivat asiantuntijoina läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana.

Perustelut

Vuoden 2024 toiminnan ja talouden suunnittelun tueksi on laadittu aineisto, joka sisältää strategian keskeisiä viestejä, nostoja toimintaympäristön muutoksista sekä lähtökohtia talouteen, hankintoihin, henkilöstöön ja Tampere-konserniin. Lisäksi aineisto sisältää lautakuntien ja konsernihallinnon näkymiä seuraavaan vuoteen.

Strategia ja toimintaympäristön muutokset

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Tampereen strategia Tekemisen kaupunki hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa marraskuussa 2021. Strategia valmisteltiin Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelman pohjalta. Strategia suuntaa vuoteen 2030 ja se perustuu tulevaisuuden muutosilmiöihin.

Kevään 2023 aikana toteutettiin strategian puolivälitarkastelu, jossa arvioitiin strategian toteutumista sekä päivitettiin strategian sisältöjä vastaamaan valtuustokauden toimintaympäristömuutoksiin. Näiden pohjalta on valmisteltu strategian keskeiset viestit vuoteen 2024. Viestit osaltaan ohjaavat toiminnan tavoitteiden valmistelua.

Toimintaympäristön muutoksia tarkastellaan aineistossa väestön ja muuttoliikkeen, hyvinvoinnin ja hyvinvointierojen, elinvoiman ja työllisyyden, asuntorakentamisen ja asumisen sekä ympäristön ja ilmaston näkökulmista. Aineisto sisältää keskeiset nostot em. teemoista sekä toimintaympäristön muutoksia laajemmin avaavan liitteen.

Tampereen väkiluku on kasvanut viime vuodet voimakkaasti. Vuoden 2022 aikana väkiluku kasvoi yli 4 700 asukkaalla, mikä tarkoittaa noin kahden prosentin kasvua. Vuoden 2022 lopulla Tampereella oli 249 009 asukasta. Väestönkasvu perustuu muuttovoittoon. Ennakkotiedon valossa nettomaahanmuuton määrä jatkoi voimakasta kasvua vuonna 2022. Luonnollinen väestönlisäys oli negatiivinen ensimmäistä kertaa viimeisen 30 vuoden aikana.

Väestöryhmien välillä on eroja elinoloissa, terveydessä ja koetussa hyvinvoinnissa, jotka vaihtelevat mm. sosioekonomisen aseman, pääasiallisen toiminnan sekä sukupuolen mukaan. Köyhien eli pienituloisten osuus kotitalouksista on Tampereella edelleen suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Mielialaan liittyvät ongelmat ovat lisääntyneet selvästi ja ovat yleisempiä tytöillä ja naisilla.

Työmarkkinoilla ja aluetaloudessa kehitys on ollut kevääseen 2023 saakka suotuisaa. Työllisyystilanne kohentui vuonna 2022, ja viimeisin työttömyysaste 02/2023 oli 10 prosentin tuntumassa. Valtakunnallisessa vertailussa kiinnostavaa on myös se, että Tampereen työttömyys on ollut viime aikoina kuusikkokunnista toiseksi matalinta (pienin työttömyysprosentti on Espoossa), ja ero valtakunnalliseen keskiarvoon on kuroutunut poikkeuksellisen vähäiseksi. Työttömyys on vähentynyt vuositasolla helmikuusta 2022 helmikuuhun 2023 mm. pitkäaikaistyöttömien, lomautettujen ja nuorten työttömien osalta.

Asuntorakentamisen suunnassa on tapahtunut muutoksia. Rakennuslupien perusteella asuntorakentaminen on hidastumassa. Vuonna 2022 myönnettiin rakennuslupia yli 2 000 kappaletta vähemmän kuin 2021, mikä tarkoittaa noin 40 prosentin laskua. Asuntoja kuitenkin valmistui vuonna 2022 eniten koko kymmenen vuoden seurannan aikana.

Lähtökohtia talouteen, henkilöstöön ja Tampere-konserniin

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Valtiovarainministeriön 23.3.2023 julkaisemassa Kuntatalousohjelmassa on arvioitu kuntatalouden tilaa ja näkymiä. Kuntatalous heikkeni vuonna 2022, mutta oli kuitenkin hyvä.

Kuntien vuodesta 2023 arvioidaan tulevan myös erittäin hyvän. Kuntataloutta vahvistavat väliaikaisesti sote-uudistukseen liittyvät niin sanotut verohännät, kun sote-uudistuksen kuntien verotuloja leikkaava vaikutus ei näy vielä täysimääräisesti kunnallis- ja yhteisöverotuloissa. Ensi vuoteen verrattuna kunnille kertyy tänä vuonna noin 1,1 mrd. euroa enemmän vanhojen veroperusteiden mukaisia verotuloja. Valtiovarainministeriö arvioi, että keskimäärin kuntatalouden menot pysyvät kehysvuosina 2024-2027 hieman tuloja suurempina.

Kuntatalouden kannalta ehdottoman tärkeää on, että kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähentävät, lisäävät tai laajentavat toimenpiteet sekä kuntatalouteen vaikuttavat veroperustemuutokset kompensoidaan nettomääräisesti muuttamalla valtionosuuksia ja/tai vastaavaa kiinteää määrärahaa 100-prosenttisesti taikka poistamalla muita tehtäviä tai velvoitteita. Jotta valtion rahoitusvastuu kuntien uusista ja laajenevista tehtävistä toteutuu, tulee uusien ja laajenevien tehtävien vaikutukset kuntatalouteen arvioida realistisesti.

Tampereen kaupungin vuoden 2023 taloudesta arvioidaan tulevan alkuperäistä talousarviota parempi. Parempi tulos perustuu lähinnä kuntien verovuoden 2022 kunnallisveron ja yhteisöveron tilityksiin, joita kertyy korkeammalla jako-osuudella poikkeuksellisen paljon vuonna 2023. Tilanne on heikentymässä vuodesta 2024 alkaen ja kaupungin talous uhkaa jäädä lähivuosina selvästi alijäämäiseksi.

Talousarviovalmistelua vaikeuttaa erityisesti epätietoisuus valtionosuuksien kehityksestä. Valtakunnan uuden hallituksen toimenpiteillä tulee olemaan myös suuri vaikutus kaupungin lähivuosien talouteen. Tampereen Veden yhtiöittämisellä, raitiotievastikkeen nousulla, myyntivoittojen ja maankäyttösopimuskorvausten kehityksellä sekä kunnallis- ja yhteisöverotilitysten vähenemisellä on isoja vaikutuksia vuoden 2024 talousarviovalmisteluun.

Talousarviovalmistelussa tavoitteena on mitoittaa nettomenojen kasvu verorahoituksen kasvua pienemmäksi ja mitoittaa vuosikate sekä investoinnit lähemmäksi toisiaan. Jos tavoite halutaan saavuttaa, on kaupungin pidättäydyttävä uusista käyttömenoja lisäävistä toiminnoista ja suunniteltua investointitasoa pitää hallitusti laskea.

Nykyisessä taloussuunnitelmassa kaupungin investointitaso on hyvin korkea. Suuria investointeja on suunniteltu tehtäväksi ja aloitettavaksi taloussuunnitelmakaudella 2024-2027. Jos kaikki suunnitellut investoinnit toteutetaan suunnitellussa aikataulussa, kaupungin lainamäärä voi kasvaa taloussuunnitelmakaudella yli 500 milj. eurolla. Taloussuunnitelmakaudella vuosikatteen tulisi kattaa investoinneista vähintään 70 prosenttia, missä on nykytiedon mukaan huomattavia hankaluuksia.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kaupungin henkilöstömäärä on tällä hetkellä noin 8 900, joista naisia on 76 prosenttia ja miehiä 24 prosenttia. Eri tehtävänimikkeitä kaupungissa on noin 540. Henkilöstökulut ovat noin 431,1 milj. euroa. Henkilöstön saatavuus ja pysyvyys korostuvat tulevaisuudessa keskeisenä haasteena. Kaupunki kilpailee osaajista hyvinvointialueen ja yksityisen sektorin kanssa.

Tampere-konserni koostuu tytäryhtiöistä ja -yhteisöistä, osakkuusyhtiöistä, osaomistusyhtiöistä sekä liikelaitoksista. Vuonna 2024 Tampereen Vesi Oy aloittaa toimintansa ja Tampereen kaupunkiliikenne liikelaitoksen yhtiöittämisselvitys laaditaan. Konsernin osalta osingot tulevat palaamaan poikkeuksellisten vuosien jälkeen normaalitasolle, noin 25 milj. euroon/vuosi.

Lautakuntien ja konsernihallinnon näkymiä vuoteen 2024

Aineistoon on koottu lautakuntien ja konsernihallinnon näkökulmista niitä palvelusuunnitelmien toimenpidekokonaisuuksia, joissa lautakuntien alaisessa ja konsernihallinnon toiminnassa tulee vuoden 2024 aikana onnistua.

Elinvoima- ja osaamislautakunnan alaisessa toiminnassa korostuu työvoiman ja palvelujen saatavuuden turvaaminen rakenteellisissa uudistuksissa ja kotoutumisen kehittäminen. Lisäksi lautakunnassa panostetaan nuorten osalta syrjäytymisen ehkäisyyn sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin ja turvallisuuden tunteen vahvistamiseen. Luovien alojen toimintaedellytysten vahvistamiseen myös panostetaan. Tavoitteena on nostaa luovien alojen osuus BKT:stä verrokkimaiden tasolle (Suomi 4 %, Euroopan ka. 7 %). Tarve kehittää elinvoimapalveluja osana tulevaisuuden kaupunkia on korostunut hyvinvointialueuudistuksen jälkeen. Painotuksena on yrityspalveluiden kehittämisen ohella startup-yritysten toimintaedellytysten edistäminen sekä yritysekosysteemien vahvistaminen. Lisäksi Pirkanmaan alueen yritysten työvoimapulaan vastataan ja alueen elinvoimaa tuetaan työllisyyttä, kansainvälisen työvoiman liikkuvuutta ja kohtaantoa tukevalla yhteistyöllä. Keskeistä on myös TE2024-palvelumallin valmistelu ja järjestämisvastuuseen valmistautuminen. Asunto- ja kiinteistölautakunnassa korostuu yhdyspinnat ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa, hyvinvoivat ja sosiaalisesti kestävät asuinalueet sekä kestävä kasvun turvaaminen ja edellytysten luominen kestäville elämäntapavalmuuksille ja asumiselle. Myös yritysten sijoittumisedellytykset varmistetaan.

Sivistys- ja kulttuurilautakunnassa korostuu alueellisen yhdenvertaisuuden edistäminen. Asuinalueiden eriytyminen ei ole hidastunut tavoitteiden mukaisesti, joten tähän tarvitaan toimia. Lasten ja nuorten mielenterveyden ja hyvinvoinnin haasteet ovat lisääntyneet. Näihin vastataan lautakunnan alaisessa toiminnassa. Lisäksi lautakunnassa korostuu kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistaminen. Tamperelaisten asukas- ja asiakaskokemus riippuu jatkossa entistä enemmän kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyön

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

onnistumisesta. Yksinäisyys on kasvava haaste, mikä korostaa osallisuuden vahvistamista lautakunnassa. Lisäksi järjestöjen ja yhteisöjen toiminnan tukea tulee kehittää. Kaupungin hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi korostetaan ekososiaalisen sivistyksen edistämistä sekä kestävää liikkumista ja materiaalien kiertoa. Lisäksi lautakunnan alaisessa toiminnassa on tarve kohdentaa toimia palvelujen laadun ja sisältöjen kehittämiseen kaupungin elinvoiman lisäämiseksi. Myös asiakaskokemuksen parantamiseen ja työntekijäkokemuksen vahvistamiseen on tarve panostaa.

Yhdyskuntalautakunnassa ja kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnassa korostuu ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen kaupunkiympäristössä, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä kestävä ja sujuva liikkuminen, jossa keskiössä on liikenteen toimivuuden varmistaminen kaikkien kulkumuotojen osalta. Joukkoliikennepalveluja lisätään kasvaneen kysynnän ja uusien alueiden rakentamisen johdosta. Lisäksi lautakunnan alaisessa toiminnassa korostuu toimet kaupunkiympäristön palvelualueen prosessien ja palveluiden digitalisoimiseksi sekä keskustan kehittämiseksi.

Konsernihallinnossa korostuu Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksista turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen sekä varautumisen vahvistaminen. Myös digiturvallisuuden edistämisessä tulee onnistua. Kaupungin rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistäjänä on painottunut hyvinvointialueen käynnistyttyä uudelleen. On edelleen tarve varmistaa yhdyspintojen sujuvuus hyvinvointialueen kanssa sekä vahvistaa hyvinvointijohtamista kaupungin omassa toiminnassa. Palvelujen järjestämisen tukemista on syytä jatkaa vuodelta 2023 ja mahdollistaa TE-uudistuksen onnistunut toteutus. Lisäksi keskeistä on talouden tasapainon ja tuottavuuden edistäminen sekä hankintojen tuloksellisuuden ja innovatiivisuuden vahvistaminen. Kilpailuun osaavasta työvoimasta kaupunkiorganisaatioissa vastataan rakentamalla vetovoimaista työnantajakuvaa ja hyvää työntekijäkokemusta. Alueen työvoimapulaan vastaamiseksi Tampereen kansainvälistymistä tulee vahvistaa. Konsernihallinnossa tuetaan tätä muutosta. Lisäksi vuonna 2024 painotuksena on digitalisaation hyödyntämisen tukeminen sekä hallinnon sujuvoittaminen ja asiakaskokemuksen parantaminen.

Tiedoksi

Reija Linnamaa, Jukka Männikkö, Nina Mustikkamäki, Vesa-Matti Kangas, Niina Pietikäinen, Heli Hirvelä, Arto Vuojolainen, Maria Nikkilä, Heini Ruski, Lauri Savisaari, Teppo Rantanen, Mikko Nurminen, konsernihallinto, palvelualueet, liikelaitokset

Liitteet

1 Vuoden 2024 toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohdat

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Pöytäkirja yleisesti nähtäville 9.5.2023 www.tampere.fi

Päätös on annettu tiedoksi sähköisesti 9.5.2023.

Tampere
09.05.2023

Elina Nikkilä
Hallintosihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§183

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)